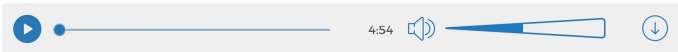

Kretingos dvarui – pikantiškas štrichas

Denisas NIKITENKA

2017 08 25 12:00

Tiškevičių dvaro rūmams trūksta paskutinio elemento - rytinėje pusėje buvusios medinės verandos. Deniso Nikitenkos (LŽ) nuotrauka

Šį rudenį planuojama kreiptis į Kultūros paveldo departamentą (KPD) ir prašyti lėšų Kretingoje esančių Tiškevičių rūmų medinei verandai atkurti. Tam iš viso reikėtų maždaug 200 tūkst. eurų.

Atstačius tarpukariu sunykusią verandą, ji būtų naudojama kameriniams koncertams vasarą rengti. „Veranda – paskutinė likusi neatkurta dvaro ansamblio dalis“, – „Lietuvos žinioms“ pabrėžė Kretingos muziejaus direktorės pavaduotojas istorikas Julius Kanarskas.

Valstybės lėšomis

Vienu Žemaitijos perlų vadinami Kretingos dvaro rūmai svarbų lūžį išgyveno prieš dvejus metus, kai su žeme buvo sulygintas dešimtmečius vaizdą bjaurojęs sovietinis prielipas – profesinės mokyklos pastatas. Silikatinė plytų priestatas buvo prilipdytas prie šiaurės rytinio rūmų kampo, kur kadaise stovėjo medinė veranda. Nugriovus „svetimkūnį“ muziejininkai ėmė puoselėti planus atstatyti buvusį istorinį elementą.

Neseniai Kretingos rajono savivaldybės Strateginio planavimo taryba pritarė tam, kad būtų rengiami dokumentai ir prašoma pinigų verandai atkurti.

„Strateginio planavimo tarybą sudaro rajono tarybos komitetų pirmininkai, tad jos sprendimas svarbus politiškai. Galutinį žodį dar tars šį mėnesį posėdžiausianti rajono taryba. Mano manymu, atstatyti verandą būtina, nes ji susijusi su istoriniu palikimu ir buvo neatsiejama dvaro dalis. Jos trūksta norint atkurti visą vaizdą, kaip rūmai atrodė Tiškevičių laikais. Muziejuje vyksta įvairūs reprezentaciniai, muzikos renginiai, todėl naujas elementas puikiai papildys erdvę“, – „Lietuvos žinioms“ aiškino Kretingos rajono meras Juozas Mažeika.

REKLAMA

Savivaldybės administracijos Strateginio planavimo ir investicijų skyriaus vedėjo pavaduotoja Violeta Turauskaitė teigė, jog į KPD bus kreipiamasi dėl 60–70 proc. reikiamos sumos, likusią dalį atseikėtų merija. „Tarybos bus prašoma iš principo pritarti tokiems planams, o vėliau pajudėtų ir konkrečios biurokratinės procedūros. Kitais metais būtų ieškoma lėšų verandos atstatymo techniniam projektui parengti. Fiziškai atkuriama ji galėtų būti anksčiausiai 2019 metais. Šiuo

atveju europinių fondų parama pasinaudoti negalėsime, todėl pinigų prašysime per KPD paveldosaugos programą“, – „Lietuvos žinioms“ sakė ji.

Neinrastas reikalavimas

Kretingos muziejaus direktorė Vida Kanapkienė ne kartą yra minėjusi, kad atstatyta veranda būtų skirta visuomenės poreikiams. „Grafas J. Tiškevičius joje rengdavo kamerinės muzikos orkestrų koncertus, pokylius, priimdavo svečius. Atstačius verandą ši veikla būtų atnaujinta. Nuo jos buvo matyti ir fontanai: antrasis bei trečiasis“, – kalbėjo direktorė.

Istorikas J. Kanarskas atskleidė daugiau intriguojančių detalių, susijusių su didikų laikais. „Prie rytinio rūmų fasado prisišliejusią verandą matome ir 1875 metų piešinyje. Jos postamentas buvo mūrinis, iš šonų – stikliniai langai, kolonos. Šis priestatėlis vedė į pagrindinę pokylių, Baltąją, salę. Kai grafai Juozapas ar jo sūnus Aleksandras Tiškevičiai rengdavo priėmimus, garbingiausi ponai atvykdavo kariatomis. Jos stodavo prie verandos, į kurią vedė laiptai iš šonų ir centre. Ši erdvė būdavo skirta atokvėpiui, svečiai išeidavo parūkyti cigarus, pasėdėti, aptarti reikalus“, – pasakojo kretingiškis.

Nuo verandos atsiverdavo vaizdas į dvaro parką, tvenkinį su kriokliu, o vasarą ten vykdavo kamerinės muzikos koncertai.

Veranda sunyko po Pirmojo pasaulinio karo ir nebebuvo atstatyta. 1900-1908 m. nuotrauka.

„Kol buvo aktyvioje karinėje tarnyboje, verandoje grodavo kazokų orkestras. Vėliau grafas subūrė savo dvaro kolektyvą. Labai įdomu tai, kad į tarnybą rūmuose jis priimdavo tik tuos, kurie mokėdavo groti muzikos instrumentais arba dainuoti.

Pavyzdžiui, čekas stalius Pranciškus Suchanekas profesionaliai griežė fleita. Sodininkas-planuotojas, daržininkas Liudvikas Haidukas, matininkas Jonas Šostakas, buhalteris bendrapavardis Tiškevičius irgi grojo. Vienintelė išimtis taikyta gydytojui. Šis groti nemokėjo, todėl jam reikėjo dainuoti, nors to buvo reikalaujama iš dvaro tarnautojų moterų. Taigi grafas turėjo maždaug 10 žmonių savo rūmų orkestrą“, – dėstė J. Kanarskas.

Nesudėtingas projektas

Verandos atstatymas nebūtų labai sudėtingas projektas, nes yra likusi ikonografinė medžiaga, nesunaikintas buvęs įėjimas į Baltąją salę.

„Jis tik užmūrytas. Pati veranda savo dienas baigė skaičiuoti po Pirmojo pasaulinio karo, kai dvaras degė. Viskas buvo neprižiūrima keletą metų, o 1925-aisiais į savo valdas Kretingoje sugrįžęs grafas verandos jau nebeatstatė. Mat po žemės reformos jis neteko labai didelės dalies pajamų. Juk reikėjo ir algas tarnautojams mokėti, ir dvarą išlaikyti“, – tvirtino istorikas.

KPD bus prašoma skirti apie 60-70 proc. reikiamos sumos, likusią dalį atseikėtų Kretingos rajono savivaldybė.

Jo manymu, ateityje būtų tikslinga atkurti ir netoli verandos buvusias medines altanas, nes dabar žmonėms prie dvaro, kaip ir visame parke, trūksta vietų ramiai pasėdėti. „Dvaro parke būtina atkurti įvairius mažosios architektūros elementus: fontanus, altanas. Taip pat gėlynus“, – pažymėjo J. Kanarskas.

Arčiausiai rūmų esantis ir kol kas vienintelis atstatytas fontanas pernai pasipuošė bronzine damos su skėčiu skulptūra. Iš viso parke yra buvę net penki fontanai.